

DÉLMAGYARORSZÁG

81. évfolyam, 97. szám
1991. április 26., péntek

ALAPÍTVÁ : 1910-BEN

Havi előfizetési díj: 185 forint
Ára: 7,40 forint

Bontunk, építünk

Környezetünk védelmében – (Le)pontozás a bölcsészkaron – Kulturális vendégjárás – Ha per, legyen per – Új forgalmi rend a Belvárosban

Ukrajna egyik vezető Csernobil-szakértője tegnap úgy nyilatkozott, hogy az elmúlt öt évben hétezer ember halt meg a nukleáris katasztrófa következményei miatt, és országszerte szaporodnak a sugárzással összefüggő megbetegedések. A Reuternek adott interjújában Vlagyimír Sovhositnij emiatt a tények tudatos titkolásával vádolta a moszkvai hatóságokat.

A Magyar Honvédség szakemberei radiológiai, vegyi és tűzszerészeti ellenőrzésnek vetnek alá valamennyi, a szovjet hadseregtől átvett létesítményt. Keleti György ezredes, HM-szóvivő szerint a szovjet csapatkivonás során felszabadult objektumok átvételekor csupán az építmények jellegéből és a különleges építészeti megoldásokból lehetett arra következtetni, hogy néhány helyen atomeszközök tárolására alkalmas raktárakat alakított ki a szovjet Déli Hadseregcsoport.

A Budapesti Katonai Bíróságon tegnap többnapos nyilvános tárgyalás után ítéletet hirdettek: a bíróság Pallagi Ferenc és dr. Horváth József nyugállományú rendőr vezérőrnagy vádlottak ellen a szolgálatra jelentős hátránnyal járó előjárói intézkedés elmulasztásának büntette miatt indított eljárást megszüntette, és mindkettőjüket megrovásban részesítette. Pallagi Ferencet a bíróság bizonyíték hiányában felmentette a hivatali visszaélés büntetnének vádjától.

Hamarosan visszakaphatja önvédelmi löfegyverét az a mintegy 12 ezer, zömében nyugdíjas rendőr és katona, akiknél Horváth Balázs, korábbi belügyminiszter utasítására az elmúlt évben bevonták. Az Alkotmánybíróság Kéllényi Géza bíró vezette tanácsa ugyanis alkotmányértőnek ítélte a miniszteri utasítást, mondván, hogy utasításban nem lehet állampolgári jogokról és kötelességekről rendelkezni.

Antall József a kárpótlási törvényről

„A kárpótlási törvény megalkotásával a magyarországi tulajdonviszonyok szempontjából alapvető jelentőségű jogszabály született, hiszen a reprivatizáció lehetősége ezzel végérvényesen megszűnt. Ezután semmilyen régi tulajdont nem lehet többé visszaigényelni, a törvénynek megfelelően csak a részleges kárpótlási formája alkalmazható. A

törvény megalkotásával egyben megszűnt a tulajdon rendezetlensége miatti jogbizonytalanság, s ezzel a külföldi befektetők bizalma is erősödik Magyarországra. Ekképp értékelték a kárpótlási törvény jelentőségét Antall József kormányfő, a kabinet tegnapi ülésének bevezető-ként.

A kormányülésen Tarafás Imre,

a Magyar Nemzeti Bank elnökhelyettese a tavalyi monetáris politika, Kupa Mihály pénzügy-miniszter pedig a költségvetési folyamatok ideai alakulásáról tájékoztatta a kormányt. A Belügy-minisztérium és az Igazságügyi Minisztérium előterjesztésére döntés született a helyi önkormányzatok célátámogatásáról is. Erre a célra az ideai költségvetés 6,2 milliárd forintot biztosított. A rendelkezésre álló költségvetési keret és a többlet igénylések

ügyében a kormány úgy döntött, hogy összettel visszatér e kérdésre, és megvizsgálja, miként lehetne a költségvetésből kielégíteni a célátámogatásról lemaradottakat. A kormány megvitatta az önhibájukon kívül hátrányos helyzetbe kényszerült önkormányzatok kiegészítő állami támogatásáról készült jelentést is. Egy most készülő törvényjavaslat szerint az eddigi 230 millió felül további 2,6 milliárd forintot juttatnának a megszorult önkormányzatoknak.

Gorbacsov felajánlotta lemondását

Mihail Gorbacsov az SZKP Központi Bizottságának csütörtöki ülésén *felajánlotta lemondását a főtitkári tisztéről*. Gorbacsov aztán jelentette be lemondási szándékát, hogy a konzervatívok valóságos összetűzést nyitottak rá a másfél napja tartó tanácskozás során. A KB a lemondást a Politikai Bizottság ajánlására nem fogadta el, s ezzel lényegében megerősítette tisztségében a főtitkár.

Mint az ülésről távozó részt-

vevők – a Kreml tőzomszéd-ságában várakozó külföldi tudósítók – elmondták, Gorbacsov szemmel láthatólag megelégedte a bírálatok özönét, s ezért szánta el magát a lépésre. A főtitkár váratlan és rövid bejelentésével, hogy tudniillik a párt érdekeit előbbre valónak tekinti, s ezért hajlandó megválni a főtitkári széktől, lényegében önmaga ellen vetette fel a bizalmatlansági indítványt. A taktika bevált: a KB kiállt mellette.

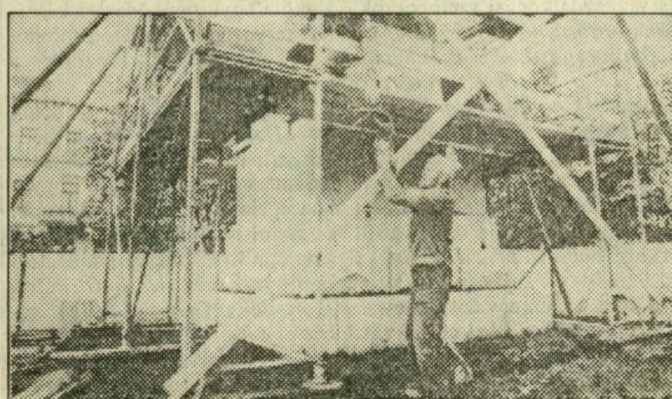
Szombati magazinunkban

- Horváth Csaba írásait,
- a Délmagyarország egykori munkatársa, Magyar László és Móróc Zsigmond kapcsolatával foglalkozó tanulmányt,
- a gyermekáldáshoz való viszonyulás szélsőségeit felvillantó összeállítást,
- s a Prohászka Ottokár időszerűségét firtató cikket ajánljuk kedves figyelmébe.

Elkezdődött...

amire már jó régen sokan vártak, s amire az ítéletet nemrégiben mondta ki a város önkormányzati testülete: lebontják a Széchenyi téren álló két szovjet hősi emlékművet. Régóta érik a döntés, hiszen a hadműveletek befejezését követően sebtében, az országban elsőként felállított emlékművek nemigen illettek az Európa egyik legszebb tereként emlegetett Széchenyi tér eklektikus városképébe, arról nem is szólva, hogy a magát demokratikusnak hirdett Vörös Hadsereg külön temette el tisztjeit és külön közkatonáit. A munkálatok elkezdődtek – nyomon követjük.

Nagy László felvételei

Az ötvenesek

Itt vannak például ők, az ötvenesek. Gyermekkor a világháborúban, a kamaszkor álmodozásait bedaráló ötvenes évek, ötvenhat nyugtalanító eufóriája, aztán a hosszú és békés Kádár-korszak, testpedtség, nyugalom, okos cinizmussal leplezett lelki és fizikai nyomor, amiben a hitetlenség legjobb barátja a szívtrombózis. Igen, itt vannak például ők, az ötvenesek, erejük végén, amikor valami más kezdődött.

Régi barátokhoz ballagunk Apámmal, a kisvárost összesározták a hirtelen jött tavaszi ősz, s bár a Nap újra kisütött, a szél hideg, mint az átázott föld. A kiskertek mégis megtelnek mackós, micisapkás emberekkel, zsebrádiók harsogják a körkapcsolást meg a popztársnyát, a gyom kicsi zöld kupacokba gyűlik a betonjárdák partjaira.

Apám, aki Clevelandből jött, nézi a hatalmas családi házakat: Hogy van ez, dehát miből?!

Dolgoztak, mormogom magam elé, dolgoztak ők is.

Apám több mint húsz éve ment el, egy fülledt augusztusi éjszakán, 68-ban. Bécs, három nap busszal. Három nap múlva álltunk anyámmal a kapuban, én vártam, anyám már nem, csak biztos akart lenni a dologban. Néhány nap múlva hívták is a helybéli rendőrségre. Aztán apám néhány hónap múlva Amerikából írt, végül egy gyümölcsfeldolgozó gyárban helyezkedett el, ott dolgozik tizenhét éve, vezet a fekete betanított munkásokat, és neki van a legmagasabb fizetése az éjszakai műszakban. És most haza akar jönni, mert elfáradt, mert nemcsak az éjszakákat, de a hétvégeket is végigdolgozta, a milliomosék, akiknek a kertjét a hétvégeken tartotta rendben, azóta is küldik a karácsonyi üdvözlőlapokat.

Béla bácsihoz megyünk. Béla bácsinak is hatalmas családi háza van, az udvaron, kövér és öreg tacskót kerget a kisunoka. Amikor fiatalok voltak apám együtt futballozott Béla bácsival, aki nem tudta elvégezni a tanítóképzőt, ezért aztán a pártbizottság főmunkatársa lett, majd tsz-párttitkár. Béla bácsi középpályást játszott, apám jobbszélsőt. Apám szeretett vele játszani, mert Béla bácsi az egész csapat helyett futott, ráadásul, úgymond, a labdáinak is szeme volt. Ha Béla bácsi gólpasszt adott, csipőre tette a kezét, megvetően bigyesztett egyet, aztán elmosolyodott: Kérsz még egyet?

Most négyen ülünk a konyhaasztalnál, Béla bácsi, hallgatag, karvalyorrú unokaöccse, akinek a cége nem soká tönkre megy, Apám, és én.

Béla bácsi arról beszél, hogy *nem érdemes dolgozni, mert úgyis mindent elvisz az adó*. Aztán lassan indulatba jön, és elkezd szidni a patikamúzeumból kirángatott parókás bohócot, akinél pökhendibb figurát még nem ismert, bezeg a Kádár János, az szerette az embereket, mert ő lement az egyszerű munkások közé is, és nem féltette odanyújtani a kezét, hogy olajos lesz, ilyesmi. Mocskos egy világ van, mondja Béla bácsi, ingatja a fejét, oda-odávág öklével az asztalra. Apám hallgatja, nem bólogat, csak néz rá merően. Az unokaöccs is hallgat, melyeket szív a talpas cigarettából, de senkire se néz. Hfg piros fröccsöt iszik, néha a pohárra pislant, szeme tükrét, mintha összemazsatolták volna. Tíz éve van még a nyugdíjig, de ki tudja, mi lesz addig. Amit a mechanika gyárt, nem kell a kutyának se. Nincsen már szovjet piac.

Amikor az ajtóban állunk, apám végre megszólal: *Tudod, te kommunista vagy, én pedig nem. Neked ez a véleményed, nekem nem ez. Az a lényeg, hogy ne bántszuk egymást*. És nyújtja a kezét. Most Béla bácsi hallgat, aztán csak előremozdul a karja.

Ballagunk tovább, nagyobbak a fűkapacok, mellettük több az üres, elhasalt sörös üveg. Most Kálmán bácsiékhoz megyünk, apám valamikor együtt dolgozott velem a gyárban. Neki nincs hatalmas családi háza, csak éppen tisztos, két és fél szobás, az a szokványos vidéki kertés ház. Egy időben sok ilyen épült a környéken.

Kálmán bácsi, kicsi kövér ember, meséli, hogyan nyúdíjazzák le – idő előtt persze –, amit ő mégse bán, mert már elege volt. Elege. Gyalog mentem a rendelőig, ott megvittem egy kávét is, meséli, amit soha nem szoktam. No adtam egyet a vérnyomásnak. Hát így, nyúl a söréért. Kálmán bácsi, és talán el is hiszi, amit mond, azután valahogy belőle is kibukik, hogy *csak jobb volt régen*. Jobb volt az előző rendszer. Nem kellett félni. Az árak tűrhetőek voltak, egyáltalán, minden tűrhetőbb volt, most valahogy olyan mértéklenül bizonytalan minden.

Aztán Kálmán bácsi színes fényképeket vesz elő, mert tavaly két hétig Barcelonában voltak, tizennyolcezer per koponya, megéri, nemde. Kálmán bácsi és felesége állnak a tengerparton, a pálmafák árnyékában, a szálloda úszómedencéje mellett, egy kaszinó bejárata előtt, ahová nem engedték be őket, mert nem volt szmokingjuk. Végül megnézzük a disznókat, mert azok is vannak, de persze, nem képen, hanem valódi sivítózó hízók hátul a drótos kis udvarban, mert valamiből csak kell élni, meg a gyerekeknek is adni kell, meg az unokáknak is.

E nnyi. Ballagunk most már haza apámmal, aki néhány nap múlva visszautazik Clevelandba, ahol egykor kétszáz ezer emagyar is élt, mígnem elnyelte őket a nagy kohó, mert *ha van a népeknek nagy kohója, hát akkor Amerika az*. Aztán megállunk egy valóságértlenül nagy ház előtt, amit nem tudtak befejezni. Majolika cserépek, kazettás ablakok. Bevakolva nincs. Odabent meg mennyezetig halmozott bútorok, mert bútorraktárt csináltak belőle, ne álljon hiába, amíg össze nem kaparnak valami kis pénzt.

Ballagunk tovább. Nyúlnak az árnyékok, sötétedik.

Darvasi László